

Byerne og det stigende havvand:

Tag højde for stigende havvand i planlægningen

Det stigende havvand kan komme meget tæt på den enkelte borger og virksomhedsejer, så livsgrundlag og værdier kan være truet. Der er dermed også mange følelser i spil, et stort engagement og store forventninger til, hvad kommuner og staten gør. Derfor er kommunernes kompetencer til at drive involveringsforløb og kommunikation vigtig. Det er blot én af pointerne fra et survey om arbejdet med planlægning og det stigende havvand.

Af Michael Nørgaard, Dansk Byplanlaboratorium

Mange kommunale medarbejdere, der arbejder med kystbeskyttelse, stigende havvand og planlægning, har i de sidste par måneder deltaget i interviews med Dansk Byplanlaboratorium om deres erfaringer og vinkler på arbejdet. Det sker under projektet "Byerne og det stigende havvand – byplanfaglig debat og kompetenceudvikling for planlæggere", som vi udfører for Realdania. Interviewrunden er ved at blive afsluttet.

Under projektet har vi også *up front* taget pulsen på, hvad en række aktører med forskelligt perspektiv vurderer er de vigtigste udfordringer og perspektiver i arbejdet med det stigende havvand i kommunerne lige nu. I denne artikel opsummerer vi nogle af deres bud.

Udgangspunktet – en forståelsesramme

Formålet med projektet er at kunne tilbyde planlæggerne hjælp til arbejdet med stigende havvand og skabe grundlag for en styrket byplanfaglig debat om valg af løsninger og tilgange. En ambition er, at kystsikringen skal tænkes ind i planlægningen langt tidligere, så risikohåndteringen er proaktiv og helhedsorienteret. Og bane vejen for, at de svære valg og priorite-

ringer kan håndteres i planlægningen. En ambitiøs byudvikling og en ansvarlig planlægning skal forholde sig til realiteterne og de scenarier og trusler, der kommer fra det stigende havvand. Selvom det ligger lidt mere end 4 år ude i fremtiden.

Med planlægning følger også interesser og ansvar; der kan høstes gevinster på den korte bane, mens fremtidige ejere eller folkevalgte tager risikoen, hvis man træffer de forkerte beslutninger.

Tiden er vigtig

Det helt centrale er, at man i arbejdet med planlægningen og det stigende havvand må arbejde med tidsperspektivet på en anden måde, end man har været vant til. Hvor længe kan og skal byggeri og infrastruktur holde, og over hvor lang tid skal investeringerne afskrives. Hvordan arbejder man, når forudsætningerne ændrer sig hurtigere og mere dynamisk end hidtil kendt. Det handler også om, hvorvidt man på et givet sted skal holde vandet ude, invitere vandet ind eller trække sig tilbage fra det udsatte sted.

Vand er vand – husk biodiversiteten og miljøet

Stigende havvand er en udfor-

dring, men "vand er vand, så om bygninger og infrastruktur er truet af havvand, grundvand, afstrømning fra vandløb og søer, der bliver afskåret fra at løbe ud i havet, er underordnet. "Vand er vand" – og både det tekniske og det naturfaglige og den administrative ansvarsfordeling bør være vigtige fokuspunkter for planlægningen. Et andet vigtigt fokus er planlægningens rolle, og hvilke hensyn der er vigtige, såsom biodiversitet, natur og miljøkonsekvenser i bred forstand. Arbejdet med komplekst og kombinationseffekterne mellem de forskellige "vandtyper" skal understøttes gennem samarbejde med nogle, der har viden om vandbalancer, natur og biologi; f.eks. forsyninger og rådgivere.

Involveringen af borgere og interessenter

Havvandet – eller vand i det hele taget – kan komme meget tæt på den enkelte borger/virksomhedsejer, hvor værdier, økonomi og livsgrundlag kan være truet. Der er mange følelser i spil, stort engagement og store forventninger til, hvad kommuner og staten gør. Det sætter rammen for involveringen af borgere og interessenter. Det er en svær opgave, der skal prioriteres og håndteres; det er

” Der er mange følelser i spil, stort engagement og store forventninger til, hvad kommuner og staten gør. Det sætter rammen for involveringen af borgere og interessenter.

en markør for demokratiet og en opgave, hvor de nødvendige kompetencer og de nødvendige ressourcer, der skal drive involveringsprocesserne, ofte undervurderes. Derfor er det vigtigt, at hele indsatsen er ledelsesmæssigt og politisk funderet og prioriteret, for at skabe ejerskab i forhold til planer og prioriteringer er processerne omkring involveringsforløb og kommunikation vigtige. Derfor er processer, involveringsforløb og kommunikation vigtig for ejerskab til planer og prioriteringer; og kompetencerne i forhold til at drive involveringsprocesser skal være til stede.

Politisk forankring og organisering

Alle byer vil byudvikle, bygge infrastruktur og klimatilpasse. Vigtigt at man understøtter den politiske forankring og er rustet til at drive eller iværksætte processer med de politiske beslutningstagere. Organisationerne skal have et stærkt ledelsesmæssigt fokus på opgaven med det stigende havvand og kunne skabe de nødvendige beslutningsgrundlag til politikerne. Organiseringen mellem det politiske niveau og administrationen er også vigtigt. Der er gode erfaringer med en stærk styregruppe bestående af flere udvalgsformænd, ledelse fra forskellige stabe/forvaltninger – alle med aktier i indsatsen. Det er dog også vigtigt at holde fokus på ejerskabet på projektniveau og i forhold til de faglige medarbejdere.

Erfarne ressourcepersoner, der har et tværfagligt/flerfagligt fokus på arbejdet med det stigende havvand er vigtigt, men også en større bevidsthed om arbejdsdelingen mellem personer/aktører: hvad skal kommunen, forsyningen, rådgiveren og udvikleren. Organiseringen af arbejdet med byudviklingen og det stigende havvand skal matche kompleksiteten i opgaven.

Kommunen skal eje planlægningen

Planlægningen bruges meget forskelligt ifht det stigende havvand i kommunerne, og der er stor forskel på, om man gør det af pligt, eller man har gjort det i længere tid som styringsredskab. For nogle kommuner er planlægningen en meget lille del af arbejdet med det stigende havvand, for det handler i udgangspunktet mindre om planlægning og mere om økonomi og bidragsfordeling, herunder om rollefordelingen mellem kommunerne og staten.

Der vurderes at være behov for viden om, hvordan man skaber sammenhæng i planlægningen, og hvad man kan med planlægningen i arbejdet med det stigende havvand.

I kommuneplanen er tidsrummet 12 års perioder. I forhold til kystanlæg er den forventede levetid af et anlæg typisk 25 år. En klimasikker kommuneplan burde have samme tidshorisont. Planlægningen kan løfte forhold, der ellers ikke ville være prioriterede. Hvad kan man med planlægningen, og hvordan spiller planlægningen sammen med de øvrige

redskaber, og hvad er begrænsningerne. Er det uklart, så skaber det forvirring. Af den præmis følger behovet for en afklaring af planlæggernes rolle i arbejdet.

Staten, finansieringen

Og så er der spørgsmålet om en mere aktiv stat og særligt mere statslig finansiering til arbejdet med det stigende havvand. I dag er det lodsejerne, der skal betale, her mangler mange steder betalingsvillighed på trods af situationens alvor. Mange har efterlyst en statslig vision og en plan med strategi, økonomi, rækkefølge i indsats, redskaber m.m.

Læs mere om "Byerne og det stigende havvand – byplanfaglig debat og kompetenceudvikling for planlæggere" og de surveys vi laver under projektet på www.byplanlab.dk

Byerne og det stigende havvand – byplanfaglig debat og kompetenceudvikling for planlæggere

- At afdække kommunernes behov for viden og kompetenceudvikling til planlægningsarbejdet med kystbeskyttelse
- At afdække kommunernes behov for vejledningsmateriale m.m. skabe debat om planlægning, der håndterer stigende havvand

Har du spørgsmål om projektet, er du velkommen til at kontakte Michael Nørgaard på mn@byplanlab.dk eller 4097 4444.